

[Fiskeriministeren.]

digheder, som flere af de ærede ordførere har peget på. Jeg har også hæftet mig ved, hvad der er gået igen i flere af ordførernes udtalelser, nemlig at det først og fremmest drejer sig om at opretholde eksporten af fisk og fiskevarer. I den forbindelse kan jeg ikke undlade her ved lovforslagets første behandling at pege på, at i visse importlande har man under overvejelse at foretage modtræk mod den danske eksport af fisk og fiskevarer, hvis vi ikke selv tager skridt til at gøre forsøg på at løse de spørgsmål, der her melder sig.

Jeg forstår på de ærede ordføreres udtalelser, at der er visse spørgsmål, man ønsker drøftet videre i et udvalg, og i det omfang det er os muligt i ministeriet, vil vi gerne tilstille udvalget det fornødne materiale.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Poul Dalsager: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om undervisningen på de godkendte handelsskoler.

(Lovforslaget (nr. 139) findes i tillæg A. sp. 2063, fremsættelsen i tidenden sp. 3438).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Orla Møller: Det er sagt næsten til ulidelighed i de seneste år, at vort samfund gennemgår en kolossal udvikling, og dette lovforslag om handelsskoler afspejler på et enkelt område noget af denne ændring. Service- og handelsfagene vokser på bekostning af håndværks- og industrifagene, idet tilgangen til handels-, butiks- og kontor-fagene har haft en stigning, der er dobbelt så stor som tilgangen til håndværk og industri. Dette bevirker, at en øget indsats

er nødvendig for at klare oplæringen i teori og praksis af de mange nye lærlinge. Men da kravene til effektivitet og rationalisering tillige skærpes, vil man hurtigt kunne forstå, at en ændring af den i øvrigt udmærkede handelsskolelov fra 1920 er tvingende nødvendig. Nævnes bør vel også, at den øgede samhandel med udlandet stiller større krav til sprogkundskaber og varenkendskab. Alt dette øger presset på omlægning og effektivisering af undervisningen.

Det var derfor ganske naturligt, at undervisningsministeriet den 7. maj 1962 nedsatte en kommission til at tage hele handels- og kontoruddannelsen op til en samlet vurdering. Ud af dette arbejde er det foreliggende lovforslag kommet. Det bør måske yderligere nævnes, at lovforslaget er et supplement til loven af 4. juni 1964, der ordnede handelsskolernes økonomiske og organisatoriske forhold. Tilsammen med denne lov tilsigter lovforslaget en afløsning af lov nr. 361 fra 1920.

Hvad lovforslagets indhold angår, skal jeg henlede opmærksomheden på tre forhold. For det første fastslås det, at de godkendte handelsskoler som hidtil skal give undervisning til handelsmedhjælpereksamen, til handelsseksamen og højere handelsseksamen samt gennemføre visse kursus til statskontrollerede afgangsprøver. Det vil med andre ord sige, at den tilvante opfattelse af ordet „handelsskole“ bibeholdes, og at de nuværende grunduddannelser også fastholdes, selv om der naturligvis er mulighed for at ændre indholdet i overensstemmelse med de krav, som erhvervene vil blive stillet over for.

Hvad angår tilsynet med undervisningen, ligger det ikke helt klart, hvordan dette skal ordnes. Efter kongelig resolution er tilsynet med handelsskoler i efteråret 1961 overført fra handelsministeriet til undervisningsministeriet. For tiden arbejdes der på en nærmere udformning, som den højt-ærede undervisningsminister måske i dag kan give os nærmere oplysninger om.

For at følge udviklingen på området for de anerkendte handelsskolers virksomhed foreslås nedsat et undervisningsråd. Det må forekomme rimeligt både i kraft af den placering, de pågældende fag har samfundsmæssigt, og under hensyn til de ændringer, fremtidens krav vil medføre. Rådet er

[Orla Møller.]

tænkt som en udvidelse af det nuværende handelsråd, som siden oprettelsen i 1920 på en meget betydningsfuld måde har været med til at tilrettelægge og koordinere handelsundervisningen.

Der er i det væsentlige to hensyn, man har villet tilgodese ved rådets udbygning. Man har villet sikre den størst mulige sagskundskab fra forskellige områder, og man har villet sikre den effektive udnyttelse af mesterlæren. I rådet skal der af den grund være repræsentanter for handelsverdens forskellige organisationer, for handelsfagernes arbejdsgivere, for Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund og for de faglige fællesudvalg for lærlingene i de omhandlede fag. Naturligvis er også lærere og forstandere repræsenteret i rådet. Alle de grupper, som på afgørende måde hører hjemme inden for disse fagområder, er gennem nedsættelsen af dette råd taget med i planlægningen af den moderne handelsskole.

Af det hidtil fremførte kunne det se ud, som om der overhovedet ikke er problemer i forbindelse med lovforslaget. Der er for så vidt heller ikke særlig alvorlige problemer at pege på, i hvert fald ingen økonomiske, og hvad angår de mindretalsindstillinger, som findes, er divergenserne næppe større, end at de lader sig afhjælpe dels ved en eventuel udvalgsbehandling, dels ved at mindretallets opfattelse kan finde plads i bekendtgørelsen.

Der skulle således efter mit partis opfattelse være fremsat et lovforslag, som — ophøjet til lov — indtil videre kan blive en udmærket ramme om handelsskolernes vidtspændende arbejde. For det første fordi lovforslaget ikke er for detaljeret. Det giver plads for den kommende udvikling og dermed for en imødekommelse af de behov, der hurtigt opstår i et stærkt fluktuerende samfund. For det andet fordi det er fremadrettet. Der er ikke blot tænkt ud fra den nuværende situations behov, man har også forsøgt at tænke fremover for at gøre handelsskolen til et effektivt middel i det moderne samfund. Endelig for det tredje fastholder det traditionerne bagud. Jeg tænker i denne forbindelse ikke alene på mesterlæren som det grundlæggende princip, men også på, at man forsøger at fast-

holde den snævre forbindelse, der hidtil har været mellem erhverv, skole og de centrale myndigheder.

Af disse grunde vil mit parti gerne yde al støtte ved den videre behandling af dette lovforslag.

P. E. Eriksen: Da folketinget den 4. juni 1964 vedtog loven om godkendelse af de økonomiske, organisatoriske forhold for vore handelsskoler og tekniske skoler m. v., blev de ydre rammer fastlagt for en undervisning, der nu finder sit udtryk i det foreliggende lovforslag.

Der er, som det allerede er sagt, sket en stærk udvikling, og den er sket, siden jeg i slutningen af 1930'erne var elev på en handelsskole med aftenundervisning o. s. v. Jeg følte selv på det tidspunkt, at skolen gav et vældig godt grundlag at arbejde videre på. Med lærlingeloven af 1956 tog man imidlertid undervisningen op til drøftelse og ændrede aftenskoleundervisningen til dagskoleundervisning.

Vi erkender jo alle i dag, hvilke krav der stilles, hvilken konkurrence vore unge lærlinge er ude for, og hvilken betydning for vort samfunds udvikling en god uddannelse af de unge har. Jo bedre undervisningen kan lægges til rette, desto mere ansporende vil den blive for de unge. Derfor kan vi hilse kommissionsbetænkningen og lovforslaget med tilfredshed. Fremtiden stiller krav til den opvoksede slægt, og når vi investerer i den, investerer vi i fremtiden.

I fremsættelsen omtaler ministeren den forskydning, der finder sted i befolkningens sammensætning, inden for erhvervslivet og i samfundets opbygning, og nævner, at i højt industrialiserede lande er mere end 50 pct. af den samlede arbejdsstyrke beskæftiget i de ikke-varefremstillende erhverv, og at antallet af indgåede læreforhold er dobbelt så stort i handels-, butiks- og kontorfacene som i håndværks- og industrifagene. Af kommissionsbetænkningen fremgår også, at i landbrug, industri, håndværk og fiskeri er andelen af arbejdsstyrken fra 1900 til 1960 faldet fra 70 pct. til 56 pct., medens den i handel, transport, administration o. s. v. i samme tidsrum er steget fra 30 pct. til 44 pct. Vi er i disse år vidne til, at antallet af tekniske skoler formindskes. Jeg er stadig af den opfattelse, at

[P. E. Eriksen.]

man ikke nødvendigvis behøver at centralisere lige så stærkt for handelsskolernes vedkommende. Der er nu engang forskel på det, de to skoleformer skal give, og på opbygningen, maskin- og inventarmæssigt set, som ligger bagved.

Som sagt, lovforslaget er et supplement til loven af 4. juni 1964, og jeg vil gerne slå fast, at med denne undervisningsramme håber jeg på baggrund af de drøftelser, vi havde i udvalget sidste år, at forståelsen mellem skoler og erhverv fortsat må være til stede, med andre ord at den linje, der blev lagt, følges op.

Vi har hæftet os ved de store bemyndigelser, som er givet den højtærede undervisningsminister, og når den foregående ærede ordfører talte om, at lovforslaget ikke er særlig detaljeret, må jeg sige, at det er rigtigt: man har lagt bemyndigelserne hen til undervisningsministeren. Der kan være forskellige ting at tale om, og det får vi lejlighed til i udvalget. Jeg kan godt se, at udviklingen må medføre ændringer; også nye pædagogiske erfaringer kan nødvendiggøre ændringer, føre nye kursuser og nye undervisningsplaner med sig, også set i forhold til den videre uddannelse, men stadig altså byggede på den tredelte stamme, handelsmedhjælpereksamen, handelseksamen og højere handelseksamen.

Jeg har lagt mærke til, at kommissionen har drøftet kursus inden for særlige brancher, særlige fagområder, og mindretallet har i sin indstilling peget på disse ting. Der er altså mulighed for at tage nye emner op.

Det står i bemærkningerne, at gennemførelsen af lovforslaget ikke vil medføre merudgifter for staten. I en tid, hvor vi drøfter økonomiske problemer, er det værd at bemærke; det er ikke mange lovforslag, hvorom en sådan sætning kan siges. Jeg har imidlertid lagt mærke til, at man mange steder ude omkring i amts- og bykommunerne ved anden behandling af budgettet ikke har været klar over virkningen af den lov, vi vedtog i fjor, nemlig at amts- og købstadkommuner skal betale 30 pct. af det, staten yder, til disse skoler. Skyldes det mon, at et cirkulære ikke er kommet rettidigt ud? Det vil altid være kedeligt, hvis man først ved anden behandling ude

omkring i kommunerne skal tage stilling til sådanne ting.

Så er der spørgsmålet om forprøver og forkursus i forbindelse med 9. klasserne. Jeg vil også gerne drage ind i billedet spørgsmålet om frie efterskoler, der mange steder gennem deres 10 måneders kursus er med til at give sådanne forprøver og forkursus.

Kommissionens opfattelse er, at den foreslåede revision af lærlingeuddannelsen på handelsskolerne må fremmes. Det vil venstre også gerne være med til og gerne gennem de drøftelser, der kommer i et udvalg, være med til at skabe de bedst mulige forhold og den bedste undervisning inden for de ydre rammer, som det høje ting har vedtaget.

Weikop: Jeg skal ikke gentage mange af de udmærkede synspunkter, der her er fremsat vedrørende erhvervenes og handelsskolernes store betydning. Det skal jeg undlade at gøre, men som de to andre ærede ordførere finder jeg det naturligt, helt rimeligt, at der netop nu gives nye bestemmelser og retningslinjer for undervisningen på handelsskolerne.

Men én ting er selvfølgelig at lave regler og bestemmelser om undervisningsformer og meget mere, som her har været nævnt, og som står i selve lovforslaget. Noget andet er, når til sin tid reglerne og cirkulærene skal udarbejdes — jeg forudsætter, at lovforslaget bliver til lov. Det drejer sig efter min mening om, at der så bliver den størst mulige bevægelsesfrihed for skolerne, jeg kan måske sige det lidt mere direkte, at man ikke skal spørge om mindre væsentlige ting i undervisningsministeriet. Så vidt jeg kan skønne, er der også taget hensyn her til i bemærkningerne til selve lovforslaget, men det drejer sig altså om, som jeg her har sagt, at ministeriet viser den rette smidighed og forståelse, når bestemmelserne til sin tid skal føres ud i livet.

Det er vel også helt rigtigt, således som det er sagt i bemærkningerne, og det har de øvrige ærede medlemmer også været inde på, at betegne det nye uddannelsesråd på ikke mindre end 24 medlemmer som noget væsentligt, ganske særlig når man tager i betragtning, at dette altså skal afløse et handelsskoleråd på 8 medlemmer. 24 er nu

[Weikop.]

engang mange, men det er dog ikke anderledes, end at man kan se af lovforslagets bemærkninger, at der er endnu flere, der ønsker at komme med. Det er i øvrigt ikke ukendt, at der på flere områder indføres sådanne store råd eller repræsentantskaber, fordi, som man altid siger, man på bredest muligt grundlag vil have, at så mange kyndige som muligt skal tage sig af tingene.

Men jeg kan ikke lade være at gøre den bemærkning, at i denne tid, hvor man skal rationalisere — det står altid på dagsordenen — synes jeg ikke, man kommer uden om, at man med disse meget store organer belaster uhyre mange menneskers tid. Jeg tror næsten, at man kunne fylde hele folketingsgården, hvis alle medlemmer fra kommissioner og repræsentantskaber, og hvad det nu er, blev samlet på én gang. Jeg skal ikke bestride, at der ligger en god tanke bag dette lovforslag. Men når man har nogle organer, der har virket ganske godt gennem mange år — de har jo virket, som det også er blevet sagt, under undervisningsministeriet tidligere, medens erhvervsundervisningen er ny inden for undervisningsministeriet — er jeg ikke 100 pct. sikker på, at man netop lige nu skal styrte sig ud i noget nyt; jeg vil gerne gentage, jeg siger: lige nu skal styrte sig ud i noget nyt. Det forekommer mig, at der i denne tid skal nås så forfærdelig meget og laves så forfærdelig meget nyt, uden at det, synes jeg, altid er helt sikkert, at det letter arbejdsgangen og fremmer arbejdet. For mig er det også helt afgørende, at man med den mangel på arbejdskraft, der er i ministerierne og i det hele taget, ikke lægger mere på end højest nødvendigt.

Nu fremgår det af lovforslaget — og det er også sagt her både af den socialdemokratiske ordfører og af det ærede medlem hr. P. E. Eriksen — at dette ikke koster noget. Det er jo noget, man ikke kan undgå at lægge mærke til; og det må jeg så stole på, det er klart. Men det koster i alt fald en lang række menneskers tid. Det er også nævnt, at man tænker sig en omlægning af hele erhvervsundervisningens administration — sådan må jeg forstå det — inden for undervisningsministeriet, og man spørger så sig selv, om denne omlægning ikke koster noget. Jeg skal ikke blande mig i

den højtærede ministers administration, men blot spørge, om det er det rette tidspunkt for sådanne ændringer. Så vidt jeg er orienteret — det kan være, jeg tager fejl — er det meningen, at der skal oprettes et helt nyt direktorat, og samtidig skal der så nedlægges 3 stillinger som direktør; den ene for handelsskoletilsynet, den anden for den tekniske undervisning og den tredje vist for maskinmesteruddannelsen. Det lyder udmærket, at man skal nedlægge 3 stillinger, men til gengæld skal man så have en administrationschef, en stilling knyttet til planlægningsrådet, en undervisningschef, nogle nye kontorchefer og et par nye uddannelseskonsulenter, der bl. a. skal undersøge behovet for uddannet arbejdskraft — altså en udvidelse på visse punkter. Derfor er det et spørgsmål, om det er helt rigtigt lige i denne tid at skride til sådanne foranstaltninger.

Jeg vil gerne, for at det ikke skal blive misforstået, gentage, at jeg ikke mener, at vi her i tinget skal blande os i administrationen, og det, vi blander os i, er i virkeligheden også omkostningerne ved administrationen. Vi følger administrationen og kritiserer den også, hvis vi finder anledning dertil, og da jeg er temmelig sikker på, at den omlægning af administrationen, man foreslår, koster noget, uden — og det lægger jeg afgørende vægt på — at man derved kan overvinde de vanskeligheder, der utvivlsomt er på mange områder, er jeg faktisk af den opfattelse, at man ikke lige for tiden bør ommøblere, når man ikke er helt sikker på at opnå virkelige fordele, og her tænker jeg naturligvis på fordele for undervisningen.

De foreslåede ændringer kan også føre til en vis utilfredshed blandt dem, der skal arbejde med tingene. Det vil ikke være så heldigt, hvis kontakten afbrydes mellem handelsskolernes folk og de embedsmænd, der har beskæftiget sig med dette arbejde, og som kender problemerne til bunds.

Jeg synes, tingene må ses i en vis sammenhæng. Selve det lovforslag, vi behandler, er et nødvendigt led, men det er samtidig et led i en større sammenhæng, og man bør både i forbindelse med undervisningen på handelsskolerne og med erhvervsundervisningen i det hele taget tage den

[Weikop.]

administrative side af sagen i betragtning; den er jo ikke den mindst væsentlige, når lovforslaget skal føres ud i livet.

Jeg skal tilsige en velvillig behandling af det foreliggende lovforslag, idet jeg meget vel kan se, at en lov fra 1920, en lov, som altså nu er ca. 45 år gammel, bør føres à jour. Ændringer er påkrævet på adskillige punkter. Det er selvfølgelig af betydning, at der gives den bedst mulige uddannelse ikke alene inden for handelen, men også inden for industrien, for det er ikke alene handelen, der bruger de folk, der går på handelsskole; det er lige så vel industrien.

Helveg Petersen: Dette lovforslag er jo i økonomisk henseende uskyldigt. Der vil ikke som konsekvens af dets vedtagelse opstå nye udgifter direkte. Da vi sidst drøftede handelsskoleforhold her i tinget, var der virkelig penge med i spillet. Lovforslaget her er først og fremmest rettet mod undervisningsmæssige forhold, imod pædagogiske og administrative problemer, og det er i realiteten en bemyndigelseslov til ministeren.

Jeg vil gerne for min del sige, at jeg tror, det er en fordel, at man i lovforslaget holder sig til generelle linjer og giver ministeren mulighed for inden for de rammer, der er angivet, at arbejde sig frem til de løsninger, som udviklingen kræver. Det er jo kendt af alle, at der finder en sådan udvikling sted, at man må kunne etablere kortere eller længere uddannelser hen ad vejen, uden at man, hver gang der skal foretages en ændring eller en justering, skal gå til lovgivningsmagten herom. I § 4 fastslås, hvilke former for uddannelse der er tale om: de, der fører til handelsmedhjælpereksamen, handelseksamen eller højere handelseksamen, og inden for disse grupper må der kunne ske ændringer, uden at man skal gå til folketinget for at få tilslutning dertil. Det er jo en lov, der går langt videre end f. eks. folkeskoleloven med hensyn til frihed, men man må også erindre sig, at ministeriet her har direkte føling med uddannelserne på en anden måde, end tilfældet er for folkeskolens vedkommende.

Det ærede medlem hr. Weikop var inde på spørgsmålet om uddannelsesrådet, og

det kan godt være, at det er blevet for stort. Mange af de organer, vi arbejder med i centraladministrationen, er jo meget talstærke, men jeg vil gerne understrege som noget meget vigtigt, at man sørger for, at dette organ har en sådan sammensætning, at man virkelig har god sikkerhed for kontakten med erhvervene. Jeg skal ikke stille forslag om at udvide rådet — man vil vel forstå af de bemærkninger, jeg har gjort her, at det har jeg ikke lyst til — men jeg vil gerne sige, at det er meget væsentligt, at man sikrer forbindelsen til andre uddannelsesformer, og her tænker jeg ikke mindst på forholdet til folkeskolen. Der er jo i de senere år sket en meget betydelig udvikling — det ærede medlem hr. P. E. Eriksen var inde på det; jeg tænker på alt det, der sker i 8.-10. klasserne.

Vi er i gang med at bygge broerne ikke blot over til handelsskolerne, men også til andre fortsættelsesuddannelser. Det er klart, at man ikke i løbet af få år kan nå til de rigtige løsninger — også her må der stadig væk finde reguleringer sted — men arbejdet er påbegyndt, og jeg understreger som noget væsentligt, at man har en snæver kontakt med dem, der administrerer folkeskolens og gymnasieskolens forhold; det kan jo ske gennem tilforordnede eller på anden vis, gennem kontaktudvalg o. s. v.

Så har jeg en bemærkning til, og den har nærmest karakter af et hjertesuk. Nu snakker vi jo i disse dage foruden om vore sparebestrebelsers også indimellem om kulturpolitik, mest i den lidt snævre forbindelse, som kan udtrykkes i opstillingen kunst og penge; men der er også andre sider af kulturpolitikken, og det, jeg finder anledning til at sige, er, at vi nok skal til at se lidt på, om der ikke inden for vore faglige uddannelser i højere grad er brug for almene perspektiver. Den uddannelse, vi her taler om, har at gøre med et fagligt område, og vi er enige om, at det gælder om at sætte de unge inden for denne uddannelsessektor bedst muligt i stand til at varetage de opgaver, der møder dem ude i erhvervene; de har brug for al den dygtighed, de kan møde med. Men jeg tror, at vi samtidig må søge overalt, hvor vi har de unge under uddannelse, at gøre det klart for dem, at der er andre værdier end de faglige, det specielle og det effektive.

[Helveg Petersen.]

Det kan ikke få udtryk i loven, men det kan få udtryk i de læseplaner, der godkendes, og jeg håber, at den højtærede minister vil være opmærksom på det problemsæt, der knytter sig til hele dette spørgsmål. Det kan ikke nytte, at vi nøjes med at interessere os for almene forhold i folkeskolen; man må fortsat gøre det, også når det drejer sig om andre uddannelser — det er det, jeg gerne har villet henlede opmærksomheden på.

Jeg kan med disse ord give tilsagn fra mit parti om en hurtig og velvillig behandling af det foreliggende lovforslag.

Morten Lange: Jeg skal da også gerne begynde med at give tilsagn om velvilje. Socialistisk folkeparti er som bekendt altid velvilligt, når det drejer sig om at udbygge vort uddannelsesvæsen, og det er vi også på dette punkt, men jeg vil dog gerne knytte et par kritiske bemærkninger til lovforslaget, som jo rigtigt er blevet karakteriseret som en rammelov.

Jeg har ikke så meget imod rammelove. Hvis vi har garanti for, at der findes nogenlunde faste planer for, hvad der skal fyldes i rammen, er det meget fornuftigt med sådanne love, for så kan man ved given lejlighed skubbe på tingene, så man ikke behøver at ulejlige det høje ting, hver gang en lille ting skal justeres. Men så vidt jeg kan se, er det for dette lovforslags vedkommende i virkeligheden sådan, at det væsentlige af det, der skal give forslaget indhold, simpelt hen slet ikke er fastlagt endnu; det, lovforslaget indeholder, er paragraffer, hvorefter tingene kan fastlægges. Jeg har forstået, at den højtærede minister åbenbart kun har nogle ideer, men ikke nogen fastlagt struktur, så det er jo på et lidt tidligt tidspunkt, vi får et lovforslag af denne karakter forelagt. Det forekommer mig i hvert fald temmelig vanskeligt at forstå, at vi engang ad åre på grundlag af denne lovgivning skal nå frem til en lov om uddannelse af lærere til denne undervisning. Det ville dog være rart i hvert fald at vide, hvor

langt disse planer er fremme, så vi kunne vide, om vi har fornuftig garanti for en rimelig måde at rekruttere lærere på.

Hvad spørgsmålet om tilsyn angår, synes det altså at befinde sig i et eller andet mærkeligt stadium af kaos; men det skal jeg ikke blande mig i; det bliver den højtærede ministers hovedpine, og måske det er en hovedpine, der er ved at gå over — det kan man da håbe. Men det er i hvert fald helt tydeligt, at mange af de ting, som her kommer frem i lovsform, skjuler en hel del sager, som åbenbart aldeles ikke er rystet i orden, og derfor er det så vanskeligt at udtale sig nærmere om disse planer.

Det mest konkrete i lovforslaget er jo ideen om udbygningen af et meget stort uddannelsesråd. Jeg tror, jeg var inde på det spørgsmål, sidst vi talte om handelsskoler — var det ikke handelsskoler, så var det et tilsvarende område — og jeg skal da gerne gentage, at jeg er ikke spor imponeret af den idé at lave storråd for alt muligt i dette land. Storråd betyder jo meget nemt, at kun meget få af dem, der sidder i et sådant råd, får noget som helst at sige, og de andre er gidsler. Jeg synes, det er en enorm liste over gidsler, der her er stillet op; det er altså en gidselliste, ikke noget effektivt tilsynsorgan. Det ville dog være overordentlig ønskværdigt, om vi kunne komme frem til et lidt mere håndterligt apparat. Derved ville vi også spare lidt i statsadministrationen, uden at jeg tror, det ville blive dårligere af den grund.

Men samtidig forekommer det mig, at der er noget forkert ved selve opbygningen af dette råd. Jeg tror, det var det ærede medlem hr. Helveg Petersen, som talte om rådets mulighed for at koordinere til andre undervisninger. Nu kan det godt ske, at den højtærede minister har tænkt sig, at en sådan koordinering skulle ske gennem det tilsyn, som ministeriet skal beskikke; men hvis et uddannelsesråd skal være det sted, hvor man kan hente gode råd om, hvordan man skal lægge tingene til rette, så tror jeg, at det råd, som man her har sat sammen,

[Morten Lange.]

måske nok kan give en del råd om, hvorledes aftagerne af handelsuddannede ser på tingene, og måske også kan give en idé om, hvordan de, der skal modtage undervisningen, ser på tingene, men man har lukket det inde; det har ikke ret meget perspektiv udad, og især er det pædagogiske element i rådet overordentlig beskedent. Det siges, at det pædagogiske element muligvis skal kunne fungere som et særudvalg til visse formål. Men det gælder her, som det gælder næsten hver gang, man taler om voksenundervisning, at det pædagogiske spørgsmål synes at være noget, man passende kan trænge ned i baggrunden.

Jeg tror i virkeligheden, at skulle man have et fornuftigt uddannelsesråd, skulle det være et råd sammensat af folk, der kom fra erhvervslivet, folk, der repræsenterede eleverne og forskellige andre typer af beslægtede uddannelser. Man kunne da i fællesskab få mange gode råd ud af noget sådant. Men under alle omstændigheder er det væsentlige i det forslag, som foreligger, sådan som det er udformet, åbenbart dette store råd, og jeg synes ikke, det er noget særlig godt produkt, der er kommet ud af det.

Så endelig en enkelt lille bemærkning, som jeg fyrer af i nogenlunde god tid. Jeg har forstået, at det er tanken, at dette lovforslag skal i udvalg, og det kan ikke undre nogen. Jeg har også forstået, at det lovforslag, hvis behandling står som næste punkt på dagsordenen, også skal i udvalg. Jeg vil da gerne forudskikke den bemærkning, at man selvfølgelig kan lave et udvalg for kødboller og et andet for melboller, men det vil sædvanligvis være rationelt og fornuftigt at lave ét udvalg for fornuftig suppekokning, og jeg håber, det bliver tilfældet.

Erik Østergaard: Den enorme udvikling, som i den nye tid er sket inden for praktisk taget alle grupper af erhvervslivet, har ført med sig, at der også inden for det område, der hedder uddannelse af de forskellige erhvervsgrupper, er sket en udvikling og ajourføring.

I sin skriftlige fremsættelse af det foreliggende lovforslag har den højtærede undervisningsminister gjort rede for den stærke stigning, der har været i tilgangen af lær-

linge til handels- og kontorfaget i forhold til tilgangen til håndværk og industri. Det er givet, at disse grupper fortsat skal have mulighed for at få den bedst mulige uddannelse både praktisk og teoretisk.

Lovforslaget går jo ud på, at der oprettes et såkaldt uddannelsesråd for handels- og kontorfaget i lighed med det eksisterende handelsskoleråd. Det foreslåede uddannelsesråd, der får repræsentation fra alle de forskellige erhvervsgrupper samt fra handelsskolernes lærerkreds, må anses for at være et godt grundlag for handelsskolernes fremtidige virke; det kan være med til at udbygge kontakten med det praktiske erhvervsliv, noget, som i høj grad er både ønskeligt og nødvendigt. Teori og praksis bør altid følges ad.

Undervisningsministeren (K. B. Andersen): Jeg vil gerne takke for den meget positive indstilling, der kom til udtryk over for det foreliggende lovforslag. Jeg går vel ikke nogen for nær ved at sige, at den vel nok kom særlig hjerteligt frem fra den af ordførerne, der forlod Bjerringbro Handelsskole med handelsskoleeksamen i 1938. Man mærkede, at der lå gammel kærlighed til faget bagved.

Jeg synes, det vil være rimeligt at se på en række af de forskellige spørgsmål, der er rejst her, i udvalget. Det er vel ikke rimeligt at tage dem op her.

Nogle af de ærede ordførere var inde på spørgsmålet om administrationen, og det er rigtigt, at vi er ved at foretage en omlægning dér. Vi fik jo en henstilling derom. Jeg kan ikke sige „vi“, for jeg var ikke i ministeriet på det tidspunkt, men der kom en henstilling fra administrationsudvalget som et af de første resultater af betænkningen om omlægning af administrationen i undervisningsministeriet. Den blev jo gennemført næsten fuldt ud for nogle år siden, nemlig for gymnasiefeltet, for folkeskolefeltet og for ungdomsskolerne, men man kunne på det tidspunkt ikke gennemføre den for erhvervsuddannelsen, der netop — som også det ærede medlem hr. Weikop sagde — var overgået fra handelsministeriet til undervisningsministeriet. Det krævede en vis afklaring, en vis tid; men det har stadig været et ønske fra administrationsudvalget — det stod også i betænk-

[Undervisningsministeren.]

ningen — at vi så snart som muligt skulle foretage denne omlægning. De forhandlinger, der er foregået i ministeriet om denne omlægning, er nu nået så langt frem, at vi har fundet det rigtigt at søge den gennemført, således at undervisningsministeriet dermed er færdigt med hensyn til direktoratsudbygningen for disse skolefelter. Det er altså denne omlægning, vi står midt i, og derfor kan det måske også være vanskeligt at sige ret meget mere om det, men to ting kan jeg dog sige.

Selv om dette lovforslag forhåbentlig får en nogenlunde let gang gennem tinget — det tyder også de udtalelser, der er faldet, på — så ved vi dog, at en udvalgsbehandling altid vil tage en vis tid, og inden denne udvalgsbehandling er afsluttet, er vi givet så langt fremme, at jeg i udvalget kan give en meget fyldestgørende redegørelse og besvare alle spørgsmål, man måtte ønske besvaret i forbindelse med denne omlægning.

Den anden ting, jeg kan nævne, er, at denne omlægning med et stort uddannelsesråd på ingen måde betyder, at forbindelsen til erhvervslivet bliver svagere, jeg kan endda sige tværtimod. Når det ærede medlem hr. Weikop nævnte dette med de mange menneskers tid, der vil gå med at deltage i uddannelsesrådets møder, er det selvfølgelig rigtigt, men bag ligger netop ønsket om at få en så god kontakt med erhvervslivets folk som muligt.

Som det ærede medlem sikkert ved, er den, der har været formand for den kommission, der står bag dette lovforslag, og som har gjort det på forbilledlig måde, tør jeg roligt sige, grosserer Henry Jacobsen fra Provinshandelskammeret, og de gange, jeg har haft lejlighed til dels med ham og dels med andre erhvervsfolk, der har været med i dette arbejde, at drøfte denne sag, har de hele tiden givet udtryk for, hvor afgørende det var, at netop disse uddannelser fik den gode, stærke og nøje kontakt med erhvervslivet. Det er altså det, rådet skal bidrage til.

Det ærede medlem hr. Weikop udtrykte ønske om, at man kunne blive fri for at spørge om mindre væsentlige ting. Jeg kan kun dele ønsket til 100 pct. Vi har for meget at gøre i undervisningsministeriet til

at svare på mindre væsentlige ting, og hvis der stadig er regler om, at vi skal spørges for meget i undervisningsministeriet, må vi se at få det lavet om, det kan jeg kun være enig i. Det er til gensidig irritation, hvis alle mulige detaljer skal ind til central afgørelse.

Det ærede medlem var inde på, om omlægningen af administrationen kom på det rette tidspunkt. Det er det, jeg gerne vil have lov til at vende tilbage til i udvalget, hvor jeg tror at jeg kan give ganske fyldestgørende besked om alle disse forhold.

Det ærede medlem hr. Helveg Petersen understregede betydningen af at sikre forbindelsen til andre uddannelsesformer, og det er noget helt centralt.

Det ærede medlem hr. P. E. Eriksen var inde på det samme, idet han drog efterskolerne ind som en af kanalerne. Jeg synes, det er vældig vigtigt, at vi i alt, hvad vi foretager i disse år, uden hensyn til, hvor vi gør det, på uddannelsesfeltet sørger for, at den indbyrdes kontakt og koordination er i orden.

Dernæst kom det ærede medlem hr. Helveg Petersen med et lille hjertesuk: om man i højere grad kan få plads for de almene perspektiver. Jeg kan kun dele det fuldt ud. Nu blev der overhovedet ikke skudt, det ligger ikke for det ærede medlems natur at skyde, og det er kun godt det samme måske, men det ville ikke have været mig, der blev skudt på, for den bekendtgørelse blev underskrevet i marts i fjor — nu skal jeg lade være med at være personlig og sige, hvem der har underskrevet bekendtgørelsen og cirkulæret. Men det er rigtigt, at vi også i de faglige uddannelser må sikre et vist alment indslag. Spørgsmålet er blot: hvad er almen dannelse? Det ærede medlem ved, at det har man drøftet i mange andre sammenhænge. Det er givet, at for vældig mange er også oplysning om erhvervsforhold, der er dem fremmede, et udmærket led i deres almene dannelse. Der er ikke tvivl om, at for unge landboere er en i og for sig faglig oplysning om byerhvervene et led i deres almene dannelse, og omvendt vil for mange byfolk det at lære mere om landbrugserhvervet som erhverv være et udmærket led i deres almene dannelse. Men som sagt, i princippet er vi

[Undervisningsministeren.]

enige, og forhåbentlig, hvis ikke det er tilfredsstillende, lykkes det nok at komme videre ad den vej.

Det ærede medlem hr. Morten Lange efterlyste bl. a. lærerloven, der svarede til denne lov. Jeg nåede at få betænkningen umiddelbart inden, eller forholdsvis kort tid før spærredatoen her den 15. marts, og der var ting, jeg gerne ville se på netop af koordinationsmæssige grunde. Jeg har indtryk af, at spørgsmålet om læreruddannelsen her i hvert fald ikke må afgøres, før man har set, hvordan det ligger med læreruddannelsen med hensyn til teknika og forskellige andre områder, og det var den saglige grund til, at forslaget ikke er blevet fremsat. Og så kan jeg måske godt føje til, at der var måske også flere penge i dette forslag, end jeg brød mig om at møde med i denne periode. Af disse grunde regner jeg først med at fremsætte lovforslaget næste år.

Jeg synes ikke, at det ærede medlems gastronomiske betragtninger over udvalg og suppe havde karakter af klar suppe, hvis jeg må sige det på den måde. Den sag, vi her har med at gøre, adskiller sig væsentligt fra den, vi skal drøfte om lidt. Begge lovforslag omhandler uddannelser inden for handelsfeltet, men er alligevel så forskellige, at man nok gør mere skade end gavn ved at køre dem sammen. Det er ikke alle sammenkøgte retter, der er lige gode. I hvert fald er det rart at kunne se, hvad de består af, så jeg vil håbe, bortset fra at det er noget, jeg ingen indflydelse har på, at man betragter disse to lovforslag som to adskilte områder. Det ene drejer sig om handelsskolerne og først og fremmest om handelsmedhjælpereksamen. Det andet drejer sig om højere læreanstalter inden for det samme felt. Det er rigtigt, at der skal være kontakt og koordination, men vi skal heller ikke køre det hele sammen, så man ikke kan se, hvad der er det ene, og hvad der er det andet. Men jeg vil meget gerne i udvalget være til rådighed med alle de oplysninger, man måtte ønske, og jeg takker for positiv behandling.

Helveg Petersen: Jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. K. B. Andersen, nej, den højtærede undervisningsminister, at jeg har i et cirkulære, der kom ud engang i

1964 — jeg har det ikke med mig — understreget betydningen af, at man tog almene hensyn i uddannelsen på lærlingeskoler. Det er klart, at her står vi ikke over for en proces, der let afsluttes. Vi står over for et problem, som vi skal til at angribe. Men jeg har været opmærksom på spørgsmålet, og jeg henstiller, at den højtærede minister følger disse bestræbelser op. Jeg tror, det er meget væsentligt, og jeg mener, at det skal forstærkes. Jeg tør ikke sige, at vi har været tilstrækkelig opmærksom på det, men hele den debat, vi fører om det kulturelles, om det kunstneriskes, stilling, understreger for mig, hvor vigtigt det er, at vi interesserer os mere for det almene, ikke blot i børneskolerne, men også i meget høj grad i alle de skoler, der har med de unge at gøre.

Undervisningsministeren (K. B. Andersen): Jeg vil kun sige til den højtærede — undskyld — det ærede medlem hr. Helveg Petersen, at jeg skal prøve på på bedste måde at efterleve cirkulæret, og hvis det trænger til den stramning, som det ærede medlem ikke har givet det, og der bliver brug for det, mens jeg holder stolen varm, skal jeg foretage den.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Orla Møller: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om handelshøjskoler.

(Lovforslaget (nr. 148) findes i tillæg A. sp. 2113, fremsættelsen i tidenden sp. 3480).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Orla Møller: Der er perspektiv over de lovforslag, som de seneste års undervisningsministre har lagt på folketingets bord, og